

Силабус навчальної дисципліни
«Семантико-стилістичні проблеми перекладу фахових текстів»

Ступінь вищої освіти – здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
Освітньо-професійна програма «Германські мови та літератури (переклад включно)»

Рік навчання: 3, **Семестр:** 5.

Кількість кредитів: 5.

Мова викладання: українська, англійська.

Підсумковий контроль – диференційований залік

Форма проведення занять – лекції, семінарські заняття

Назва курсу	Семантико-стилістичні проблеми перекладу фахових текстів Semantic and stylistic problems of professional texts translation
Викладач (-і)	Волкова Л.В. Чорна А.І.
Контактний телефон	+38(063)3838430
Е-mail:	liudavolkova@gmail.com
Електронна версія курсу	https://moodle.dpu.edu.ua/course/view.php?id=2242
Консультації	<i>Очні консультації: середа, 17.00-18.00 кафедра іноземних мов</i> <i>Онлайн-консультації за потребою</i>

1. Коротка анотація до курсу

Семантико-стилістичні проблеми перекладу фахових текстів є складовою частиною дисциплін філологічного циклу нормативного блоку. Його вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації.

У процесі вивчення навчальної дисципліни важливо зосередити увагу на засвоєнні знань із таких питань: способи перекладу лексичних та граматичних елементів зі збереженням їх семантики, використання перекладацьких трансформацій, перекодування та швидкість переключення з однієї мови на іншу, прагматичні та стилістичні особливості різних видів текстів та їх відмінності в англійській та українській мовах, перекладацькі трансформації, що застосовуються під час письмового і усного перекладу.

Головними завданнями навчальної дисципліни є:

- засвоєння базових понять перекладацького аналізу тексту з урахуванням його функціонально-стилістичних характеристик;
- виявлення закономірностей практичної роботи з текстами різних жанрів;
- опанування техніками та методиками, які пов'язані з перекладом та з діями перекладача.

Методи та форми навчання: навчання здійснюється на основі комунікативного системно-діяльнісного підходу, відповідно до принципів єдності цілей, процесу й методики навчання; поєднання практичної спрямованості та систематизації мовного і мовленнєвого матеріалу; системності в організації взаємопов'язаного навчання всім видам мовленнєвої діяльності; ефективного управління самостійними формами роботи; інтенсифікації навчального процесу на основі активізації мовленнєвої діяльності студентів; в автентичності у відборі та організації навчальних матеріалів; поєднання навчання мови зі знанням культури; індивідуалізації навчання; використання комп'ютерних та інтерактивних технологій.

2. Формат курсу – очний (заочний), змішаний.

3. Компетентності, які мають бути сформовані в результаті опанування навчальної дисципліни

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми і галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) і процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні:

-Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми в галузі лінгвістики та перекладознавства в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

-Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

-Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

-Здатність працювати в команді та автономно.

-Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

-Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

-Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

-Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

4. Результати навчання

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефхівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин (денна/заочна)
лекційні заняття	26/6
<i>семінарські заняття</i> / практичні / лабораторні	24/4
самостійна робота	97/138
індивідуально-консультаційна робота	3/2

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання – мультимедійне забезпечення.

7. Політика курсу – дотримання академічної доброчесності відповідні до «Положення про академічну доброчесність в ДПУ». Плагіат і інші форми нечесної роботи неприпустимі. Неприпустимі віддзеркалення коментарів інших здобувачів вищої освіти на форумі і наслідування їм, що розцінюється, як фальсифікація реальних даних інформаційного стану здобувача вищої освіти.

8. Схема навчальної дисципліни

Годи ни (лекці я / семін ар)	Тема, план лекційного заняття/семінарського заняття	Форма заняття та діяльності	Результати навчання	Вага оцінки (К-сть балів)
2/4	<p>Тема 1. Текст як одиниця перекладу.</p> <p>План лекційного заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Текст у сукупності його семантико-стилістичних особливостей та складання мережі перекладацьких проблем. 2. Контекст та міжмовна ситуація. Контекст як критерій рішення на переклад. 3. Види контекстів: лінгвістичний, стилістичний, культурний, ситуативний (екстралінгвістичний контекст), інтенціональний контекст, контекст ймовірного прогнозування. <p>План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Культурний та екстралінгвістичний контексти. 2. Надайте тлумачення терміносполучення «культурний контекст». 3. Поняття «інтенціональний контекст». 4. Механізм ймовірного прогнозування. 	<p>Лекційне заняття: написання конспекту, перегляд мультимедійних презентацій, відео та аудіоматеріалів.</p> <p>Семінарське заняття: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату.</p>	ПРН 7.	0/4
2/4/1 (ІКР)	<p>Тема 2. Перекладацькі відповідники на рівні фразеологізмів.</p> <p>План лекційного заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Різні підходи до класифікації фразеологізмів. 2. Класифікація фразеологізмів з точки зору семантики. 	<p>Лекційне заняття: написання конспекту, перегляд мультимедійних презентацій, відео та аудіоматеріалів.</p> <p>Семінарське заняття: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на</p>	ПРН 1.	0/4/2

	<p>Класифікація фразеологізмів з точки зору перекладу.</p> <p>3. Основні прийоми відтворення фразеологізмів: еквівалент, аналог, калькування, описовий переклад.</p> <p>План семінарського заняття</p> <p>1. Поняття «Фразеологізми».</p> <p>2. Класифікація фразеологізмів.</p> <p>3. Переклад фразеологізмів у тексті.</p>	<p>теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату.</p>		
2/6	<p>Тема 3. Перекладацькі відповідники.</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Рівні мовної системи. Однорівневі та різнорівневі відповідники.</p> <p>2. Одиначні та множинні відповідники.</p> <p>3. Переклад безеквівалентної лексики.</p> <p>4. Джерела безеквівалентної лексики.</p> <p>5. Способи відтворення безеквівалентної лексики.</p> <p>План семінарського заняття</p> <p>1. Поняття « безеквівалентна лексика».</p> <p>2. Поняття «рівні мовної системи».</p> <p>3. Поняття «однорівневі», «різнорівневі відповідники».</p>	<p>Лекційне заняття: написання конспекту, перегляд мультимедійних презентацій, відео та аудіоматеріалів.</p> <p>Семінарське заняття: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату.</p>	ПРН 11.	0/4
4/6	<p>Тема 4. Ономасіологічні проблеми перекладу.</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Переклад власних назв і географічних назв.</p> <p>2. Особливості застосування перекладацької транскрипції, транслітерації і калькування.</p> <p>3. Переклад реалій, інтернаціоналізмів.</p> <p>4. Типи інтернаціоналізмів та фальшивих друзів перекладача.</p> <p>План семінарського заняття</p>	<p>Лекційне заняття: написання конспекту, перегляд мультимедійних презентацій, відео та аудіоматеріалів.</p> <p>Семінарське заняття: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату.</p>	ПРН 1.	0/4

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Переклад власних назв і географічних назв. 2. Особливості застосування перекладацької транскрипції. 3. Транслітерації і калькування. 4. Переклад реалій, інтернаціоналізмів. 5. Типи інтернаціоналізмів та фальшивих друзів перекладача 			
4/6	<p>Тема 5. Специфіка відтворення стилістичних прийомів, елементів образів.</p> <p>План лекційного заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Метафора як стилістична одиниця. Підходи до дослідження метафори. 2. Культурна специфіка метафоричних образів. 3. Різниця в структурному оформленні метафори в англійській та українській мовах. 4. Способи перекладу метафор і метафоричних висловлювань. <p>План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «метафори». 2. Переклад метафоричних зворотів, реметафоризація, деметафоризація, трансметафоризація, структурне перетворення. 	<p>Лекційне заняття: написання конспекту, перегляд мультимедійних презентацій, відео та аудіоматеріалів.</p> <p>Семінарське заняття: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату.</p>	ПРН 7.	0/4
4/6	<p>Тема 6. Відтворення метонімії та іронії. Семасіологічні проблеми перекладу.</p> <p>План лекційного заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Метонімія як стилістична фігура. 2. Особливо складні випадки семантики метонімії. 3. Правила відтворення метонімії та метонімічних зворотів. 4. Семантика іронічних висловлювань. Іронія як стилістичний прийом. Маркери іронії. 5. Відтворення іронічних висловлювань у перекладі. <p>План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відтворення метонімії. 	<p>Лекційне заняття: написання конспекту, перегляд мультимедійних презентацій, відео та аудіоматеріалів.</p> <p>Семінарське заняття: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату.</p>	ПРН 3.	0/4

	<p>2. Метонімія як стилістична фігура.</p> <p>3. Особливо складні випадки семантики метонімії.</p> <p>4. Правила відтворення метонімії та метонімічних зворотів.</p>			
2/8/2 (ІКР)	<p>Тема 7. Семантико-стилістичні особливості газетного тексту і специфіка його перекладу.</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Значущість новинних текстів навчанні філолога</p> <p>2. Яскраві лінгвістичні риси газетно-інформаційного стилю: стилістична різноплановість лексики, граматичні особливості газетного тексту, стилістичні особливості газетного заголовку.</p> <p>План семінарського заняття</p> <p>1. Стилiстична рiзноплановiсть лексики, граматичнi особливостi газетного тексту.</p> <p>2. Стилiстичнi особливостi газетного заголовку.</p>	<p>Лекційне заняття: написання конспекту, перегляд мультимедійних презентацій, відео та аудіоматеріалів.</p> <p>Семінарське заняття: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату.</p>	ПРН 7.	0/4/5

9. Система оцінювання

Денна форма навчання

Модулі	Модуль 1							Контрольний захід №1 – 10 балів	Залік - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів (Модуль 1) + 50 балів
Загальна кількість балів за модулем №1	100									
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7			
Відповідь на семінарському занятті	4	4	4	4	4	4	4			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи									
Індивідуальна робота	7									

Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE	5			(залік)
---	----------	--	--	----------------

Заочна форма навчання

Модулі	Модуль 1							Контрольний захід №1 – 15 балів	Залік - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів (Модуль 1) + 50 балів (залік)		
Загальна кількість балів за модулем №1	100											
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7					
Відповідь на семінарському занятті			10			10						
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи											
Індивідуальна робота	10											
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE	5											

10. Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
			Екзамен, курсова робота, практика	Залік
90-100	A	відмінно	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	добре	
70-79	C	добре		
60-69	D	задовільно	задовільно	
50-59	E	достатньо		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу		

Неформальна освіта

Шкала та критерії перерахування результатів навчання, здобутих в неформальній освіті здобувача (до 25% обсягу контактних годин дисципліни)
(розробляється відповідно до специфіки дисципліни) (денна/заочна)

Кількість балів	Форма заняття та діяльності	Критерії оцінювання	Рекомендовані ресурси для здобуття результату
7 /10	Індивідуальна робота	Оцінюється робота за результатами надання сертифікату обсягом 30 годин (1 кредит ECTS) або більше	Масові онлайн курси https://www.dpu.edu.ua/osvita/neformalna-informalna-osvita
4/10	Семінарське заняття	Оцінюється робота за результатами надання сертифікату за темою семінарського заняття	Масові онлайн курси на платформі EdERA, Прометеус тощо. Онлайн курси мережевої академії Cisco (https://www.netacad.com/) тощо.
0		Відсутній результат або результат не відповідає тематиці дисципліни	

11. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 1,5 балів / - 2,5 бали). Перескладання модулів відбувається із дозволу дирекції Факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

Загальна система оцінювання курсу	Виконання всіх видів навчальних робіт впродовж семестру /диференційований залік – 50/50%
Вимоги до письмової роботи	Вивчення окремих питань, що передбачені для самостійного опрацювання. Оцінюється робота з тими матеріалами, які не задіяні в виконанні здобувачами вищої освіти домашніх завдань. Це матеріали, включені в перші два пункту розділу додаткові навчальні матеріали. Оцінка проводиться за складовою системи, в тому числі: коментарів до певних тем з зазначених матеріалів, розміщення на форумі в розділі «індивідуальна робота»; реферату, написаного студентом за однією з зазначених навчальних матеріалів обсягом до 10 сторінок формату А4 (обов'язково розробити до реферату презентації – не менше 7 слайдів) за запропонованою тематикою. Тематика для написання реферату обирається здобувачем вищої освіти самостійно зі списку.
Семінарські заняття	Семінарські заняття проводяться здобувачами вищої освіти згідно з розкладом занять у відповідності з планами практичних занять на основі опрацювання лекційних матеріалів, основної та додаткової літератури (наприклад: тестовий контроль, звіт про виконану самостійну роботу, демонстрація практичної навички, тощо). Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та практичних
	заняттях, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань на семінарських заняттях. При оцінці роботи здобувача вищої освіти на практичному занятті враховується: відвідуваність занять, активна і продуктивна участь на семінарських заняттях, вивчення основної і додаткової літератури, своєчасне здавання всіх завдань.
Умови підсумкового контролю	Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Він проводиться у письмовій формі у вигляді семестрового екзамену (за чотири рівневою шкалою оцінювання). Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни. Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 100 балів. Підсумковий контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і включають контроль теоретичної та практичної підготовки. Загальна система оцінювання – остаточна оцінка за поточну навчальну діяльність виставляється за 3-ри бальною (національною) шкалою. Участь у роботі впродовж семестру/ залік – 50%/50% за 100-бальною шкалою. Здобувач вищої освіти відвідав усі практичні семінарські заняття і отримав не менше, ніж 25 балів за поточну успішність. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до екзамену становить 50 балів. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до екзамену становить 25 балів.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Андрієнко Л. П. Семантика і стилістика у фаховому перекладі / Л. П. Андрієнко. – Київ : Видавничий дім "Академія", 2021. – 320 с.
2. Бондаренко С. І. Лексико-семантичні труднощі у перекладі науково-технічних текстів / С. І. Бондаренко. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2020. – 285 с.
3. Данилюк С. О. Мовностилістичні аспекти перекладу фахових текстів / С. О. Данилюк. – Київ : Дух і Літера, 2022. – 275 с.
4. Зоря М. В. Термінологічна еквівалентність у професійному перекладі / М. В. Зоря. – Одеса : Астропринт, 2021. – 310 с.
5. Ковальчук О. С. Фахова термінологія та проблеми її перекладу / О. С. Ковальчук. – Дніпро : ДНУ ім. О. Гончара, 2020. – 250 с.

Допоміжна:

1. Білоус В. О. Переклад термінів і лексична відповідність / В. О. Білоус. – Київ : Наукова думка, 2020. – 260 с.
2. Гончаренко І. Л. Семантичні варіації у перекладі фахових текстів / І. Л. Гончаренко. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2021. – 280 с.
3. Демченко С. П. Функціональна стилістика у перекладацькій практиці / С. П. Демченко. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2019. – 245 с.
4. Карпенко О. М. Когнітивний аспект термінологічного перекладу / О. М. Карпенко. – Одеса : Астропринт, 2020. – 230 с.
5. Лисенко Н. С. Методологія перекладу фахових текстів / Н. С. Лисенко. – Дніпро : ДНУ ім. О. Гончара, 2021. – 310 с.
6. Мельниченко В. Ю. Стилiстичні труднощі перекладу юридичних текстів / В. Ю. Мельниченко. – Львів : Літопис, 2020. – 275 с.
7. Семенчук Т. В. Формально-логічний аналіз фахових текстів у перекладі / Т. В. Семенчук. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2022. – 290 с.

Інформаційні ресурси:

1. Переклад фахових текстів: методологія та практика URL: <https://professionaltranslation.org/resources>
2. Семантико-стилістичні особливості перекладу фахових текстів URL: <https://translationstudies.ua/articles/semantic-stylistic-translation>
3. Стилiстичні трансформації у перекладі спеціалізованих текстів URL: <https://linguisticsjournal.com/articles/stylistic-translation>

Міжнародні видання:

1. Meta: Translators' Journal URL: <https://www.erudit.org/en/journals/meta/>
2. Terminology: International Journal of Theoretical and Applied Issues in Specialized Communication URL: <https://benjamins.com/catalog/term>
3. The Journal of Specialised Translation (JoSTrans) URL: <https://www.jostrans.org>

Матеріали навчально методичного забезпечення

<https://moodle.dpu.edu.ua/course/view.php?id=2242>

